

Sygn. akt III CSK 305/19

POSTANOWIENIE

Dnia 12 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa K.S.
przeciwko Szpitalowi [...] sp. z o.o. w K. oraz Miastu i Gminie K.
o zapłatę i rentę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 12 czerwca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 13 czerwca 2019 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek pozwanej Gminy K. o zasądzenie od powódki kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powódka K.S. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 31 czerwca 2019 r., oddalającego jej apelację od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 28 grudnia 2017 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo, w którym powódka domagała się zasądzenia od pozwanych Szpitala [...] Spółki z o.o. w K. oraz Gminy K.:

- kwoty 1 000 000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwu,
- kwoty 720 000 zł tytułem odszkodowania za koszty związane ze sprawowaniem opieki i zwiększonymi wydatkami,

- renty miesięcznej w kwocie po 7000 zł z tytułu zwiększonych wydatków,
- ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość za przyszłe skutki mózgowego porażenia dziecięcego.

Podstawą oddalenia powództwa wobec pozwanego Szpitala [...] było ustalenie, że nie jest on następcą prawnym Szpitala Miejskiego, w którym w dniu 17 lutego 1996 r. urodziła się powódka. Szpital Miejski został zlikwidowany, a jego zobowiązania stały się zobowiązaniami drugiego pozwanego - Gminy K.

Co do podstawy powództwa Sąd ustalił, że powódka przyszła na świat jako wcześniak, z trzeciej ciąży matki (pierwsze dziecko urodziło się martwe), uzyskała 5 punktów w skali Apgar, w kolejnych 10 minutach - 6 punktów. Czynnikiem ryzyka okołopłodowego były cukrzyca matki oraz wcześniactwo dziecka. Powódka urodziła się z dużymi obrzękami. Została umieszczona w inkubatorze. W piątej dobie życia wykonano u niej transfuzję wymienną krwi z powodu hiperbilirubinemii. W 13 dobie życia przeszła transfuzję uzupełniającą z powodu anemii, bez powikłań. W 14 dobie życia powódka została wypisana do domu w stanie dobrym. Po roku życia córki matka powódki zauważyła że dziecko nie rozwija się prawidłowo. U powódki zdiagnozowano porażenie mózgowe dziecięce. Dokumentacja medyczna dotycząca przedporodowego pobytu matki powódki w szpitalu, porodu i opieki poporodowej została zniszczona w 2008 r.

Sąd Okręgowy oddalił powództwo jako przedawnione na podstawie art. 442 § 1 k.c., zarówno przy uwzględnieniu terminu 3-letniego, jak i 10-letniego, przed wejściem w życie z dnia 10 sierpnia 2007 r. art. 442¹ k.c., który w § 4 ustanawiał 2-letni termin przedawnienia roszczeń osoby małoletniej liczony od dnia osiągnięcia przez nią pełnoletności. Wskazał na treść intertemporalnego art. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 80, poz. 538), który przywidywał zastosowanie nowych terminów przedawnienia jedynie do roszczeń nieprzedawnionych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej według przepisów dotychczasowych. Oceniał jednak także przesłanki odpowiedzialności zlikwidowanego szpitala, przeprowadzając w tym celu dowód z opinii biegłego i uznał, że szczupły materiał dowodowy nie wykazał istnienia takich podstaw. Nie znalazł też przesłanek do potraktowania zgłoszenia zarzutu

przedawnienia przez pozwaną Gminę za nadużycie prawa podmiotowego. Uznał, że uniemożliwia to długoletnia beczynność przedstawicieli ustawowych powódki.

Sąd Apelacyjny rozpoznający sprawę na skutek apelacji powódki podzielił stanowisko Sądu Okręgowego o przedawnieniu powództwa, jednak także dostrzegł potrzebę przeprowadzenia oceny merytorycznej roszczenia. Wskazał, że biegły na podstawie materiału dowodowego, jaki pozostał do jego dyspozycji po upływie ponad 20 lat od zdarzenia, tj. wpisów w książeczce zdrowia dziecka, nie miał możliwości stwierdzenia, że doszło do niewłaściwego postępowania z zakresu procedur neonatologicznych w okresie hospitalizacji powódki, w szczególności przy ustaleniu, iż istniały także inne, niezależne czynniki ryzyka okołopłodowego, z których każdy z osobna jak i w razie współwystępowania w koincydencji i dynamice w pierwszych godzinach życia dziecka mógł doprowadzić do nieodwracalnego uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego pod postacią mózgowego porażenia dziecięcego w postaci czterokończynowej.

W skardze kasacyjnej powódka zarzuciła naruszenie przepisów postępowania - art. 235 § 2 k.p.c., naruszenie art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c., naruszenie art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c. W ramach naruszonych przepisów prawa materialnego skarżąca zarzuciła błędną wykładnię art. 361 § 1 i 2 k.c., niezastosowanie art. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny w zw. z art. 442¹ § 4 k.c., błędną wykładnię art. 5 k.c. i błędną wykładnię oraz niezastosowanie art. 41 ust. 7 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodzie lekarza i lekarza dentysty.

Wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] oraz poprzedzającego go wyroku z dnia 28 grudnia 2017 r. Sądu Okręgowego w K. i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o oddalenie skargi w całości oraz o zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji spraw służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarżąca uzasadniła potrzebę rozpatrzenia jej sprawy przesłanką przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. to znaczy wystąpieniem w sprawie istotnych zagadnień prawnych, które ujęła w pytaniach:

1. czy powikłania objęte adekwatnym związkiem przyczynowym z wcześniejszymi zaniechaniami szpitala, które nastąpią w późniejszym okresie życia, mogą być objęte przedawnieniem, jeżeli bieg terminu przedawnienia nie może się zacząć przed wystąpieniem szkody, a powikłania są szkodami pośrednimi będącymi normalnym następstwem szkody bezpośredniej, która już się przedawniła?

2. czy okoliczność, że dokumentacja medyczna została bezprawnie przedwcześnie zniszczona stanowi podstawę do nieuwzględnienia zarzutu przedawnienia w oparciu o konstrukcję nadużycia prawa podmiotowego z art. 5 k.c.?

3. czy art. 235 § 2 k.p.c. dopuszcza zastosowanie w trakcie wideokonferencji tylko dźwięku w sytuacji, gdy pełnomocnik powódki wnosił o wezwanie biegłego na rozprawę celem zadania mu bezpośrednio pytań, a charakter sprawy powodujący wyjątkową rolę wiadomości specjalnych powoduje, że konieczna jest ustna opinia uzupełniająca biegłego przeprowadzona w taki sposób, aby był możliwy bezpośredni kontakt z biegłym np. celem okazania mu dokumentacji medycznej oraz możliwość transmisji obrazu aby móc zweryfikować dowód z uzupełniającej ustnej opinii biegłego?

4. czy okoliczność, że dokumentacja medyczna została bezprawnie przedwcześnie zniszczona może stanowić podstawę do uznania odpowiedzialności pozwanego w oparciu o konstrukcję nadużycia prawa podmiotowego z art. 5 k.c.?

Istotne zagadnienie prawne to doniosły problem prawny, nowy lub już wcześniej występujący, lecz nadal niedostatecznie rozważony i wyjaśniony, mający znaczenie nie tylko jako wątpliwość występująca w danej sprawie i rzutująca na jej rozstrzygnięcia, ale powtarzający się w przestrzeni prawnej i mający ważne znaczenie także w innych sprawach. Problem taki powinien być ujęty w powiązaniu z przepisami prawnymi, na których tle powstał i sprecyzowany w wywodzie prawnym wskazującym na źródła i przedmiot niejasności i na możliwe rozwiązania interpretacyjne. Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu nie może polegać na prostym odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia.

Wskazane przez skarżącą zagadnienie prawne nie może być uznane za istotne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Niezbędnym elementem uzasadnienia tej przesłanki jest wskazanie przepisu prawa, który wzbudził poważne wątpliwości, a także różnych możliwych sposobów jego interpretacji, wynikających z judykatury lub piśmiennictwa, w tym również zajęcia przez samego skarżącego stanowiska co do rozstrzygnięcia sprawy oraz przyczyn wadliwości zaskarżonego orzeczenia. Wymagania tego nie można zastąpić postawieniem samych pytań do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2019 r., II CSK 313/19, niepubl.). Kwestie ujęte w pytaniach nie stanowią materii nowej, ani niedostatecznie opracowanej. Problem trudności dowodowych, jakie powoduje upływ czasu jest jednym z podstawowych argumentów przytaczanych jako uzasadnienie wprowadzenia instytucji przedawnienia. Utrata dowodów, dla których nawet wskazywany przez skarżącą 20-letni okres przechowywania upłynął zanim doszło do doręczenia pozwanej Gminie odpisu pozwu, nie wspiera więc tezy o potrzebie zastosowaniu art. 5 k.c. jako podstawy nieuwzględnienia zarzutu przedawnienia. Nie może też stanowić uzasadnienia do zastosowania art. 5 k.c. jako podstawy uwzględnienia powództwa przeciwko pozwanej Gminie wobec niemożności wykazania podstaw odpowiedzialności z dawnego art. 417 § 1 k.c. W czasie, kiedy urodziła się

powódka, obowiązywał wprowadzie szczególny art. 419 k.c., usuwający przesłankę winy funkcjonariusza, jednak powszechnie był interpretowany jako wymagający wykazania związku przyczynowego między niezawinionym działaniem szkodzącym a doznaną szkodą. Brak związku przyczynowego wyłączał możliwość rozważenia roszczeń w płaszczyźnie art. 419 k.c. (tak SN w wyroku z 3 maja 1974 r., I CR 196/74, nie publ.). Artykuł 5 k.c. natomiast nie tworzy prawa podmiotowego, lecz wyznacza granice korzystania z niego, nie może więc służyć wykazaniu materialnoprawnej podstawy roszczenia.

Zasady kształtowania zadośćuczynienia i wpływ później występujących dalszych konsekwencji zdarzenia szkodzącego na dopuszczalność dochodzenia roszczeń i bieg terminu przedawnienia również został już wielostronnie objaśniony. Zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie pod rządami art. 442 k.c. dominował pogląd, że przedawnienie roszczenia o naprawienie szkody następuje bezwzględnie z upływem 10 lat od dnia zdarzenia wyrządzającego szkodę, niezależnie od tego, kiedy poszkodowany mógł ustalić, że szkoda nastąpiła. Gdy szkoda ujawniła się po upływie tego terminu osoba obowiązana do jej naprawienia mogła skutecznie podnieść zarzut przedawnienia (por. mającą moc zasady prawnej uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 1969 r., III PZP 43/68, OSNC 1969, nr 9, poz. 150, czy uchwałę tego Sądu z dnia 25 września 1992 r., III CZP 118/92, Biul. SN 1992, nr 9, s. 9; a w szczególności uchwałę pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 17 lutego 2006 r., III CZP 84/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 114).

Jeśli zaś chodzi o zarzut naruszenia art. 235 k.p.c. przy przeprowadzaniu dowodu z ustnego uzupełnienia opinii przez biegłego w drodze wideokonferencji, która w istocie była jedynie połączeniem głosowym, to w celu zakwestionowania znaczenia przeprowadzonego dowodu konieczne byłoby wykazanie rzeczywistych czynności, które ujmowały mu wartości dowodowej, nie wystarczy jedynie teoretyczne rozważanie wystąpienia takiej możliwości. Pamiętać przy tym należy o ograniczonym zakresie kontroli wartości dowodów z uwagi na treść art. 398³ § 3 k.p.c.

W rezultacie powołane przez skarżącą podstawy przyjęcia jej skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wystąpiły. Okoliczności sprawy nie wskazują też, aby zachodziły inne podstawy przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 102 w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. ze względu na charakter sprawy i sytuację życiową i majątkową powódki.